

אלי דסה, העולם הזה

עמדות המישמר במחסום ארז נראות כאבני גבול. המוני הפועלים החוזרים יושבים על הארץ בחום הלוהט וממתנים למכוניות שיקחו אותם הביתה, בתוך הרצועה

עזרה תתילנה

באה במפתיע ובצורה חדה וברורה. כל רשתות-הרדיו, בכל מהדורות-החדשות, בכל היומנים, בכל העיתונים, דיווחו על ההוראה החדשה.

והם התחילו לזרום. בשיירה ארוכה-ארזי כה, משעות הבוקר המוקדמות, בכיוון אחד בלבד: מגוש דן לרצועת-עזה. עשרות פועי לים, צעירים וזקנים, כהים ובהירים, נמוכים וגבוהים, רוים ושמינים, שעל פני כולם חרוצה בקמטים עבודת-הכפיים הקשה, ובעיני כולם נשקף מבט של תימהון מלווה בחרדה, מעורב בהשלמה עם הגורל.

במקביל הוטל עוצר על כל ערי, כפרי ומחנות הרצועה. איך יוצא ואיך בא.

הבאים אל מחסום ארז, מחסום הכניסה לרצועת-עזה, הגיעו במכוניות ישראליות מתל-אביב, במשאיות הנושאות לוחיות-זיהוי כחולות של עזה, ובכל כלי-רכב אחר. אחרים באו במכוניות המעבירים שלהם. כולם נשאו על גבם צרורות-צדורות, כל החפצים שהצ' ליוו לאסוף בתקופת מגוריהם בישראל, כל החפצים שיכלו לקחת איתם, ומה.

מחסום-ארז היה מוצף בחיילי מילואים, איש-איש ותפקידו. לרבים לא היה תפקיד כלל. אלה, גם אלה, הסתובבו בשמש חמה של יום שרב לוהט אנה ואנה, מנופפים בידיהם, אחרים מנופפים באלותיהם, וזירו את השיי רות פנימה אל המחסום.

העוצר הופר

מציוד השני של המחסום התקבצו כל הפלסטינים שבאו מישראל והמתינו כי סבלנות כמעט אפסית לכלי-הרכב שיבואו ויקחו אותם לתוך הרצועה, אל בתיהם שבעוצר. למרות המולת-האנשים, הצרורות, המכוניות, החיילים, לא היה במקום רעש. היה שקט מתוח ונראה היה שלא רק מי שהוטלה עליהם הגזירה אינם יודעים מה מטרחה ומה

את השיירה היומית הזאת. לא עוד פקקים, לא עוד כביש עמוס לעיפה, לא עוד אספקה קבר עה של פועלים "שחורים" לבתי-עסק יהודיים בגוש-דן.

אך עדיין היה איזור תל-אביב מלא בעובי דים פלסטיניים תושבי הרצועה. למרות המח' טור שנוצר בשכונות הראשונים של האינתי פארה, הצליחו חלק מן העסקים היהודיים להתגבר עליו, אחרים נסגרו, ואחרים סדרו לפועלים רישיונות-שהייה בעיר.

ההודעה על החזרת התושבים לבתיהם

משעות הבוקר המאוחרות-מוקדמות — לעיתים שעות הלילה הקטנות — היתה שיירה ארוכה של מכוניות מובילה בשעת דימדומים של בוקר אלפי פועלים מרצועת-עזה אל איזור גוש-דן. זו היתה שיירה ארוכה ורצועה, שתחילתה בכיכר המרכזית שבכניסה לעזה, וסופה במרכזים לאיסוף פועלים בתל-אביב. בשעות הערב היה הכיוון הפוך. השיירה היתה מתחילה אי-שם בתל-אביב ומסתיימת בכיכר שבכניסה לעיר עזה.

האינתיפאדה קטעה, בין שאר הדברים, גם

בסוף, כאשר העוצר כבר הוסר, הגבול נפתח מחדש לתנועה, והתושבים של רצועת-עזה הורשו לחזור לעבודה בישראל, כבר לא היה ברור בדיוק מה נעשה, איך נעשה, לשם מה נעשה, מה היתה התוכנית — אם היתה כזאת — ואם לא היתה, לשם מה בוצע התרגיל המזור הזה.

כמחשבה לאחור, על חמשת הימים שעברו מאז נקראו כל תושביה רצועה לצאת מהי כוכים והמיקלטים, שבהם הם משוכנים בערי ישראל הגדולות, נראה כאילו היתה למישהו שליפה מן המותן. היו מחשבות תיכוניות ל"ניצול" השליפה הזאת, אבל איש לא טרח להכין תוכנית של ממש ולבצע אותה.

עם תחילת האינתיפאדה, לפני יותר משנה וחצי, עם תחילתן של השביתות וההשביתות, עם תחילת ההתארגנות הפלסטינית בשטחים הכבושים, כאשר אחת ההוראות הראשונות של כרוזי האינתיפאדה המפורסמים היתה לאסור על יציאת הפלסטינים תושבי הרצועה לעבודה בישראל, השתנה המצב לחלוטין.

מי מבין הפועלים שהחליט להיענות לק ריאת מארגני ההתקוממות, נשאר ברצועה ונטש את מקורות פרנסתו היהודיים. מי שהח' ליט שלא להיענות לקריאה ולהמשיך לספק כסף ישראלי למיפחחתו, נשאר בדרכים שר גות ללון במרכז הארץ, בעיקר בתל-אביב. לחלק היו רישיונות-שהייה, לחלק לא.

בישראל העדיפו להנפיק יותר רישיונות, כדי שלא ליצור מצוקת עובדים בערים הגדור לות שלאורך מישור-החוף, הערים שאינם "נהנות" מידיים עובדות מן הגדה-המערבית. זאת היתה מגמה בלתי-כתובה, אך מבוצעת. עד שבא היום המרו והנמרה, שבו החליט מי שהחליט להחזיר את כל אלפי הפועלים ה"שחורים" מישראל בחזרה לבתיהם ברצועה.

שיירה הפוכה

מראות היו מחרדים. כימים שטרם האינתיפאדה היה כיוון התנועה ברור.

זפת שחורה

לדובר צה"ל של מיקוד-הדרום יש תשובה מוכנה (אחת) לכל שאלה שתישאל על צביעת קירות הבתים והחנויות בעזה בזפת שחורה. רציני, לתומי, לברר מי נתן את ההוראה הזאת, מה היתה ההוראה, מה היתה מטרת צביעת הקירות, ועוד ועוד שאלות, שעלו בוודאי בראשו של כל מי שצפה בצילומי הטלוויזיה ביים הראשון בערב.

תגובתו של דובר צה"ל היתה כדלקמן: "צביעת מיספר חנויות בצבע שחור נבעה מהבנה מוטעית של הפקודות שניתנו בדבר מחיקת סיסמות.

"עוד אתמול (ביום הראשון) הינחה אלוף-הפקוד ומפקד איזור חבל-עזה לתקן את המעוות, וכבר עובדים אנשי המינהל האזרחי על-מינת לתקן זאת". תגובה זו מעוררת את הדימוין באשר לאופי קבלת ההחלטות, ולמה שקורה להחלטות אלה במורד הדרגות הצה"ליות.

האם יתכן שמישהו בעל דרגה בכירה שם-לב שבעה — כמו בכל עיר, כפר, מחנה-פלטים בגדה וברצועה — מכוסים כל הקירות בשכבות עבות של סיס- מות? האם יתכן שצבתו בעל דרגה החליט שחייבים למחוק הכל, והעביר הוראה ברוח זו לפקודיו? האם יתכן שאותו אדם חשב שמי-העוצר הם זמן טוב לערוך מיבצע-ניקוי מסוג זה? האם יתכן שהפקודים העבירו את ההוראה למטה בתוספת של, למשל: "למחוק הכל, להשחיר הכל!" האם יתכן שעוד שהגיעה הוראה זו לכלל ביצוע היא קיבלה את המימדים המיפלצתיים כפי שהופיעו על גבי מירקע הטלוויזיה?

יתכן שמיקרה זה הוא סימלי לכל מה שקרה בשבוע האחרון ברצועת-עזה, כפי שזה נראה למתבונן מבחוץ. הוראות נשלפו, הורדו לדרגה-הביצוע, בוצעו, ורק אחר-כך התחילו לחשוב על התוצאות, המטרות, ובעיקר על איך נראים הדברים לעיני העולם דרך מצלמות הטלוויזיה והעיתונות.